

تهدیدات امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری

فریبا شایگان

دانشیار دانشگاه علوم انتظامی امین

چکیده

وجود تنوع در تعاریف امنیت اجتماعی و تهدیدات آن نشانگر عدم وفاق در این موضوع است که بخشی از آن ناشی از تأثیرپذیری این دیدگاه‌ها از شرایط اجتماعی کشورهای مورد مطالعه است؛ از این رو، در یک بررسی علمی اگرچه توجه به دیدگاه‌های دیگران مفید است، برای کاربردی بودن آنها باید به شرایط کشور و نظرات اندیشمندان داخلی پرداخته و با نگاه بومی به مسائل توجه داشت. مقاله حاضر بر مبنای این تفکر به بررسی دیدگاه یکی از متفکران مسلمان ایرانی یعنی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره تهدیدات امنیت اجتماعی (که بسیار از وضعیت بومی کشور متأثر است) پرداخته است. برای این کار با استفاده از روش کیفی و ابزار تحلیل محتوا به کلیه بیانات مقام معظم رهبری از آغاز ولایت یعنی سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۰ مراجعه شد و تهدیدات استخراج و دسته‌بندی شد و در نهایت نتایج استخراجی به تأیید ۳۶ نفر از نخبگان نظامی و امنیتی

کشور رسید. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که تهدیدات امنیت اجتماعی در ایران از دیدگاه رهبر شامل ایجاد فتنه و آشوب، تهدید و ارباب، تبلیغات سوء دشمنان، ایجاد شبهه در عقاید جوانان، ایجاد تفرقه مذهبی، دخالت دشمنان در امور داخلی کشور، فساد اخلاقی و مالی، تفرقه قومی، قانون‌شکنی، ناامنی محیط اجتماعی، شیوع مواد مخدر و اعتیاد در جامعه و عدم اشتغال جوانان است.

کلیدواژه‌ها: مقام معظم رهبری، امنیت، امنیت اجتماعی، تهدیدات امنیت، هویت، تفرقه قومی.

طرح مسئله

یکی از نیازهای اساسی انسان‌ها و پیش‌نیاز برآورده‌شدن بسیاری از خواسته‌ها و نیازهای بشری، امنیت است، به‌نحوی که تا افراد امنیت نداشته باشند، نه تنها نمی‌توانند احتیاجات خود را برآورده کنند، بلکه ممکن است آنچه را که دارند، حتی جان که عزیزترین مایملک بشر است را نیز از دست بدهند. این نیاز با پیچیده و گسترده‌شدن جوامع بشری و رواج فردگرایی و نیز زیاده‌خواهی بشر، حیاتی‌تر و ضروری شده است و همین امر موجب شده که بخش زیادی از تلاش انسان‌ها و هزینه‌های کشورها صرف تأمین این نیاز مهم بشری شود.

یکی از انواع امنیت که در سال‌های اخیر به‌ویژه در مکتب فرانکفورت توجه زیادی را به خود جلب کرده، امنیت اجتماعی است که تعابیر و تعاریف متفاوتی از آن ارائه شده است. برخی برای تعریف آن بر مجموعه‌ای از شرایط همچون اهمیت عنصر هویت، تعدد ابعاد امنیت، غیرامنیتی‌کردن موضوعات و... تأکید دارند، اگرچه ظرفیت‌های این مفهوم، بسیار بیشتر از آن چیزی است که پیروان این مکتب اظهار داشته‌اند و می‌توان آن را مفهوم محوری یک گفتمان جدید تلقی کرد که براساس آن درک امنیت بدون در نظر گرفتن زمینه اجتماعی آن میسر نیست. مطابق این گفتمان جدید، امنیت مسئله‌ای برخاسته از اجتماع تلقی می‌شود و این باور که امنیت و ناامنی در هویت بازیگر نهفته است، مرجعیت

می‌یابد (افتخاری، ۱۳۸۵: ص ۱۵).

برخی دیگر امنیت اجتماعی را به‌عنوان نوع و سطحی از احساس اطمینان خاطر که جامعه و گروه در آن نقش اساسی دارند، تعریف کرده (نصیری، ۱۳۸۶: ص ۵۶) و در برخی متون، امنیت اجتماعی به قابلیت حفظ الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، مذهب و هویت و عرف ملی، با شرایط مقبولی از تحول مربوط شده است (بوزان، ۱۳۷۸: ص ۱۴۸). مولر نیز مانند بوزان، امنیت اجتماعی را توان یک جمع برای پاسداری از ویژگی‌های اساسی خود در قبال تهدیدات واقعی یا فرضی می‌داند (مؤذن جامی، ۱۳۸۲: ص ۵۲). عده‌ای موضوعات مربوط به رفاه اجتماعی و تأمین اجتماعی را هم در حوزه امنیت اجتماعی قرار داده و کلیه اقداماتی که به‌موجب آن اقشار مختلف مردم بتوانند در محیطی آرام فعالیت‌های اجتماعی خود را انجام دهند، امنیت اجتماعی می‌نامند (خلیلی، ۱۳۸۱: ص ۳۳۳) و عده‌ای دیگر آن را به‌عنوان حوزه‌ای از فعالیت‌ها و کنش‌های انسانی در سطح جامعه می‌دانند که با حفظ ارزش‌ها و منافع حیاتی جامعه و موضوعاتی از قبیل هویت، دین، قومیت و نژاد سروکار پیدا می‌کند (کلهر، ۱۳۸۸: ص ۶).

تنوع در تعاریف امنیت اجتماعی نشانگر عدم وفاق در موضوع امنیت اجتماعی و شمول آن است و متناسب با این تنوع، تهدیدات امنیت اجتماعی هم متعدد و متفاوت خواهد بود. از طرفی مبنای اصلی بسیاری از این تعاریف، دیدگاه‌های غربی است که مهم‌ترین مسئله امنیت اجتماعی آنها بقای هویت گروهی است؛ زیرا در جهان جدید تلاش زیادی برای ادغام گروه‌های مختلف و دادن هویت واحد به آنها صورت می‌گیرد و همین امر گروه‌ها و اقلیت‌ها را وادار می‌کند که برای حفظ هویت خود تلاش کنند (رحمانی، ۱۳۹۰: ص ۶۸)، در حالی که در کشورهای غربی با تحریک گروه‌ها و اقلیت‌های سایر کشورها، آنها را به تلاش‌های تجزیه طلبانه و ایجاد ناامنی در جامعه تشویق می‌کنند؛ از این‌رو، موضوعی که محقق را وادار به این مطالعه کرده، بررسی یک دیدگاه و نظریه بومی است که متناسب با شرایط اسلامی-ایرانی کشور باشد و فارغ از تنوع و تعدد نظرات، به دیدگاه و نظریه‌ای تکیه کند که برخواسته از شرایط جامعه باشد. به همین

منظور بررسی دیدگاه حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای به‌عنوان متفکر مسلمان و آشنا به امور و شرایط کشور ایران درباره امنیت اجتماعی و تهدیدات آن مدنظر قرار گرفت و سؤال اصلی تحقیق این شد که معنای امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری چیست؟ و تهدیدهای امنیت اجتماعی از این دیدگاه کدام‌اند؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

ادبیات موجود درباره امنیت اجتماعی و تهدیدات آن عمدتاً ترجمه دیدگاه غربیان و به‌ویژه صاحبان مکتب فرانکفورت است که به‌دلیل تفاوت شرایط اجتماعی کشور ایران با بسترهای اجتماعی این متفکران و تأثیرپذیری امنیت از وضعیت امنیتی-اجتماعی، سیاسی و فرهنگی کشور مرجع، شاید این دیدگاه‌ها برای کشور ایران کاربردی نباشد؛ از این رو، بررسی نظرات مقام معظم رهبری در این زمینه به‌عنوان شخصی که علاوه بر داشتن تفکر علمی و آشنایی با مباحث دینی، به امور امنیتی کشور و تهدیدات آن هم واقف هستند، می‌تواند واقع‌بینانه‌تر و کاربردی‌تر باشد؛ بنابراین، اهمیت تحقیق در نتایجی است که حاصل بررسی دیدگاه‌های بومی ایرانی-اسلامی درباره تهدیدات امنیت اجتماعی است و می‌تواند در پیشگیری از تهدیدات یا مقابله با آنها به مسئولان کمک کرده و متفکرین علمی را به مقایسه دیدگاه‌های غربی با ایرانی-اسلامی یاری کند.

تحقیقات پیشین

تحقیقات بسیاری، به‌ویژه تحقیقات دانشگاه‌های نظامی درباره امنیت صورت گرفته است، ولی دیدگاه مقام معظم رهبری کمتر به تحقیق درآمده است که به برخی تحقیقات مرتبط اشاره می‌شود:

- امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری تحقیقی است که خانم فریبا شایگان برای سازمان مطالعات و تحقیقات نیروی انتظامی انجام داده است. این تحقیق که به روش کیفی و با ابزار تحلیل محتوا به بررسی سخنان و پیام‌های رهبر از سال

۱۳۶۳ تا ۱۳۹۰ پرداخته، بیانات مرتبط با امنیت اجتماعی را در قالب مؤلفه‌ها و شاخص‌های متعدد دسته‌بندی کرده و به تأیید نخبگان امنیتی رسانده است و در پایان هم به تحلیل محتوای بیانات مقام معظم رهبری دربارهٔ فتنهٔ سال‌های ۱۳۷۸ و ۱۳۸۸ پرداخته است.

- امنیت اخلاقی از دیدگاه رهبری، کتابی است که جاویدی گردآوری و تنظیم کرده است و در سال ۱۳۸۹ انتشار یافته است. در ابتدا محقق بیان کرده است که مبارزه با ناامنی و ایجاد امنیت در جامعه، بخشی از اصل سوم قانون اساسی است که دولت را به ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی براساس ایمان و تقوا و مبارزه با تمامی مظاهر فساد و تباهی ملزم می‌کند؛ بنابراین، سخنان مقام معظم رهبری در این حوزه هم از جهت ولایت ایشان و هم از جهت سیاست‌گذاری‌های کلان ایشان در حوزه امنیت اخلاقی، اهمیت بسیاری دارد.

در بخش اول این کتاب مفهوم امنیت اخلاقی و تاریخچهٔ آن از دیدگاه رهبری مطرح شده و در بخش بعد مصادیق امنیت و ناامنی اخلاقی به صورت جزئی بیان شده است. راهکارهای توسعهٔ امنیت اخلاقی و برخورد با ناامنی اخلاقی از دیگر فصول این کتاب است. در بخش پنجم کتاب، محقق وظایف حکومت، نهادها و مردم را دربارهٔ امنیت اخلاقی از سخنان معظم له استخراج کرده و در بخش‌های بعد به تلاش دشمنان در اشاعهٔ فرهنگ غربی در جهان و زنان و امنیت اخلاقی پرداخته است (جاویدی، ۱۳۸۹).

- طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی، گروه پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در سال ۱۳۸۹ تلاش کرده است به سهم خود، دانش نظری و عملی امنیت اجتماعی را بسط دهد تا بتواند موضوع امنیت اجتماعی را در جایگاه مناسب خود در ایران قرار دهد و از این طریق، به کاهش برخی معضلات و مسائل ناشی از تهدیدات و

آسیب‌های امنیت اجتماعی کمک کند؛ به همین منظور، «طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی» را پیشنهاد کرده است. در این طرح، امنیت اجتماعی چنین تعریف شده است: «توانایی جامعه برای حفظ هویت، منافع و ویژگی‌های اساسی خود در برابر شرایط متحول و تهدیدات و توانایی ارتقای وضعیت اجتماعی به سمت ارزش‌ها و آرمان‌های جامعه». این گروه در حال بررسی طرح برای اجرا است و اگر بودجه آن تصویب شود، در دستور اجرا قرار می‌گیرد.

مبانی نظری

قلمرو امنیت اجتماعی بسیار وسیع و فراگیر است و به همین علت تهدیدات متوجه آن نیز می‌تواند بسیار گسترده باشد. با این وصف، نسبت امنیت اجتماعی با امنیت ملی نیز از مباحث پیچیده و درعین حال قابل تأمل است. بسیاری از مباحث مربوط به نزاع‌های قومی و کشمکش‌های مذهبی و برخوردهای آداب و رسومی در ایلات و عشایر و... از مباحثی است که به امنیت اجتماعی بازمی‌گردد. این دسته از مباحث از یک‌سو، در درون امنیت داخلی کشورها قابل بحث و طبقه‌بندی است و در این چهارچوب با امنیت ملی ارتباط می‌یابد و از سوی دیگر، با آحاد اجتماع سرو و کار پیدا می‌کند و می‌توان در حوزه‌های امنیت فردی و انسانی درباره آن بحث کرد (کلهر، ۱۳۸۸: ص ۶۴).

بنابراین، بسیاری از موضوعات که در حوزه‌های اجتماعی رخ می‌دهند را می‌توان در شمار مباحث امنیتی و حتی امنیت اجتماعی طبقه‌بندی کرد. آنچه ضروری است، اینکه برای تعریف و تحدید این گونه موضوعات، بتوان شاخص‌هایی را بیان کرد تا آنها را در شمار مسائل امنیتی حوزه امنیت اجتماعی تعریف کنیم. شاید در این میان بتوان از تعبیر بوزان برای تعریف این شاخص‌ها بهره برد. تهدید به آن دسته از عوامل بازمی‌گردد که می‌تواند منافع حیاتی ارزش‌های مطلوب یک ملت را با چالشی جدی روبه‌رو کند (بوزان، ۱۳۷۸: ص ۱۶۴). اگر بپذیریم که این تعریف در حوزه امنیت اجتماعی نیز قابل تطبیق

است، می‌توان دریافت که آن دسته از فاکتورهایی که بر منافع حیاتی و ارزش‌های یک جامعه تأثیرگذارند و آنها را به چالش می‌کشند، تهدیداتی هستند که امنیت اجتماعی را با تهدید جدی روبه‌رو می‌کنند.

از طرفی، هرگاه تهدیدات علیه امنیت عمومی با انگیزه آسیب‌رساندن به هویت گروه اجتماعی صورت گیرد، تهدید علیه امنیت اجتماعی تلقی می‌شود. جرایم علیه جان، مال، آبرومندی و حقوق شهروندی می‌تواند علیه افراد، به اعتبار شهروند بودنشان، یا علیه ایشان به اعتبار عضویت در یک گروه اجتماعی و با انگیزه آسیب‌رساندن به هویت گروه صورت پذیرد. بدیهی است که در قسم اخیر تهدید علیه امنیت اجتماعی محسوب می‌شود (رحمانی، ۱۳۹۰: ص ۲-۳).

بوزان، محمدایوب و یزیدسایق تهدید را مربوط به ادبیات مکتب رئالیسم که خاص غرب است می‌دانند و تعمیم بی‌حساب آن به کشورهای جهان سوم را ناروا می‌شمارند. از این منظر، انباشت، حفظ و گسترش قدرت نظامی علاج همه مشکلات امنیتی جهان سوم نیست و بسیاری از معضلات امنیتی کشورهای جهان سوم به لایه‌هایی چون خانواده، گروه، ساختار سنی، جنسی، نسلی و مشروعیت حکومت‌کنندگان و پاک‌بودن نیروهای دولتی مربوط است. از دید اینان کشورهای جهان سوم به قدری پیچیده و درمقابل تهدیدات، آسیب‌پذیرند که محقق باید به طیفی از مسائل گوناگون نظر داشته باشد. کشورهای جهان سوم غالباً برای سال‌های متمادی تحت استعمار و سلطه کشورهای قدرتمند غربی بوده و تجربه زیادی در استعمارستیزی و کسب استقلال ملی دارند. در نیمه دوم قرن بیستم کسانی سکان هدایت جهان سوم را به دست گرفتند که مبارز و ضد استعمار بودند و احتمالاً استعمارگران در تعقیب و تهدید آنها بودند. این تجربه، استقلال را به متاعی ارزنده و مفهومی مقدس در قاموس رهبران جهان سومی تبدیل کرده است. درک مستقیم استعمار و چشیدن رنج‌های ناشی از وابستگی سبب شده تا بسیاری از رهبران نهضت‌های آزادی‌بخش، تمامی توجه خود را به دفاع در مقابل هجوم مجدد استعمار معطوف کرده و چشمان خود را به فشارهای اعمال‌شده بر اقشار، اقوام و

افراد مختلف جامعه ببندند. توجه بیش از حد به استقلال ملی موجب نحیف‌شدن امنیت اجتماعی در کشورهای جهان سوم شده است (رحمانی، ۱۳۹۰: ص ۴).

به‌علت ماهیت تهدیدهای اجتماعی و درهم‌تنیدگی ابعاد اجتماعی و سیاست امنیت، تشخیص درست و کامل تهدیدهای اجتماعی به‌راحتی ممکن نیست. برای مثال، در روابط دولت‌ها، تهدید خارجی مهم در سطح اجتماعی، حمله به هویت ملی است که در زمره ملاحظات سیاسی قرار می‌گیرد. تلقی یک جامعه از تهدیدهای اجتماعی رابطه عمیقی با میزان انسجام اجتماعی آن دارد. در کشورهایی که انسجام اجتماعی در سطوح پایین قرار دارد، تبادل عقاید و ارتباطات نیز می‌تواند تهدید محسوب شود.

مشکل اصلی تهدیدهای اجتماعی از لحاظ امنیت ملی این است که اغلب آنها در داخل کشور واقع شده‌اند. از آنجاکه اصولاً امنیت اجتماعی به الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، هویت مذهبی و قومی و رسوم مربوط است، این ارزش‌ها اغلب از داخل کشور تهدید می‌شوند. واقعیت آن است که تهدید اجتماعی داخلی از نشانه‌های ضعف دولت است (بوزان، ۱۳۷۸: ص ۱۴۸-۱۴۷).

در یک دسته‌بندی چهار تهدید/امنیت/اجتماعی به‌صورت زیر قابل تأمل است: مهاجرت، رقابت افقی (تحول در هویت یک جامعه به‌خاطر نفوذ فرهنگی و زبانی کشور همسایه)، رقابت عمودی (همگرایی در درون تعریف فرهنگی وسیع‌تر با واگرایی به واحدهای کوچک‌تر) و درنهایت، کاهش جمعیت (غرایاق زندگی، ۱۳۸۶: ص ۱۰۵).

ویور هم در کتاب امنیت اجتماعی چهار نوع تهدید امنیت اجتماعی را شامل رقابت افقی، رقابت عمومی، مهاجرت و کاهش جمعیت مطرح می‌کند و رقابت افقی را در نتیجه نفوذ فرهنگی تشریح می‌کند (واتسون، ۲۰۰۵: ص ۸).

گسیختگی از کانون‌های کنترل سنتی (مانند سست‌شدن کنترل والدین بر فرزندان) و افزایش چشمگیر رسانه‌های آسان، ارزان و پرسرعت که به‌طور واضح گروه‌های مختلف اجتماعی را هدف گرفته است نیز امنیت اجتماعی شهروندان را تهدید می‌کند. یکی دیگر از تهدیدات و معضلات کشورهای جهان سوم جوانی جمعیت آنها است. در

قالب کشورهای جهان سوم بیش از نیمی از جمعیت، زیر ۳۲ سال سن دارند. این بافت جوان، نیازها و سیاست‌گذاری خاصی را ایجاب می‌کند. نیازهایی از قبیل اشتغال، تحصیل، تربیت بدنی، مهاجرت و مسافرت، تفریح مناسب، یادگیری اجتماعی و نیازهای متعدد دیگر که تبعات امنیتی غیرقابل کنترل برای کشورهای جهان سوم دارند. اما سیاست‌گذاران جهان سوم معمولاً فرصت و قدرت لازم برای پرداختن به این آسیب‌پذیری‌ها را ندارند (بوزان، ۱۳۷۸: ص ۱۴۸-۱۴۷).

محسن عدل تهدیدات امنیت اجتماعی را به شرح زیر بیان کرده است:

۱. یأس و ناامیدی اجتماعی به آینده خود، جامعه و نظام؛
۲. نارضایتی از وضع خود، جامعه، نهادهای اجتماعی-سیاسی و تمایل به برون‌رفت و تغییر وضع موجود؛
۳. اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی، فردی و ...؛
۴. احساس بی‌عدالتی توزیعی، نابرابری، تبعیض و پیامدهای آن در سطح فردی و اجتماعی؛
۵. فردگرایی، کاهش تعهدات جمعی و ترجیح منافع فردی بر منافع جمعی، کاهش عواطف متقابل؛
۶. ضعف اعتماد اجتماعی و پیامدهای مترتب بر آن؛
۷. بحران هویت به‌ویژه در نسل جوان؛
۸. رشد تضادهای اجتماعی ناشی از گسست‌های متعدد اجتماعی؛
۹. تأمین اجتماعی و ضعف در احساس امنیت در عرصه‌های متفاوت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی؛
۱۰. تعارض بین اخلاق نظری و عملی؛
۱۱. ضعف همبستگی و انسجام جمعی با توجه به گسست‌های متفاوت اجتماعی، قومی و مذهبی؛
۱۲. جنبش‌های اجتماعی دانشجویی، قومی، زنان، بیکاران و واکنش‌های مدنی؛

۱۳. گروه‌ها و جریان‌ات مخمل امنیت و برانداز و تجزیه‌طلب؛
۱۴. گروه‌ها و جریان‌ات مخمل امنیت و برانداز غیر مسلح؛
۱۵. گسترش نابسامانی‌های اجتماعی از قبیل موادمخدر، جرایم اجتماعی، قتل، سرقت، کاهش نظم و امنیت عمومی؛
۱۶. تضعیف جایگاه و نقش ولایت فقیه؛
۱۷. بی‌اعتمادی مردم به کارآمدی نظام؛
۱۸. تضعیف روحیه دینی و انقلابی در بعضی از کارگزاران نظام؛
۱۹. شکاف مابین اقلیت‌های قومی، مذهبی و فرقه‌ای با نظام؛
۲۰. تضعیف دستگاه‌های اطلاعاتی، امنیتی، دفاعی و قضایی؛
۲۱. گرایش‌ات بالقوه تجزیه‌طلبانه اقوام (عدل، ۱۳۸۶: ص ۱۱-۱۲).

تهدیدات امنیت اجتماعی از دیدگاه قرآن

با تدبر در آیات قرآن، تهدیدات زیر در خصوص امنیت اجتماعی قابل ذکر است:

۱. ظلم و بی‌عدالتی

ظلم در حق مردم به معنای تضییع حقوق جانی، خانوادگی و آبرویی آنها است. یکی از بارزترین مصادیق ظلم در حق مردم حاکمیت یافتن به‌ناحق است. این نوع ظلم را حاکمان و صاحبان قدرت سیاسی مرتکب می‌شوند (هاشمیان فر، ۱۳۸۸: ص ۱۷۸). در قرآن هم آمده است: ایراد و مجازات بر کسانی است که به مردم ستم می‌کنند و در زمین به‌ناحق ظلم روا می‌دارند، برای آنان عذاب دردناکی است! (شوری: ۴۲)؛ بنابراین، ظلم به مفهوم عام آن، شامل هر چیزی است که برخلاف حق و قوانین خدا در جامعه اتفاق می‌افتد. چون همه آنها در غیر جایگاهی که باید قرار گیرند از قبیل عدم اطاعت از رهبری، از منکرات جلوگیری نکردن، بی‌توجهی به حقوق مردم و... به کار می‌روند؛ از این رو، از اولین مسؤولیت‌های بسیار مهم نهادهای امنیتی مراقبت و جلوگیری از وقوع ظلم و ستم در اقصا نقاط کشور است. در این راستا، همان‌طور که عوامل براندازی را مخمل امنیت

می‌دانند، باید ستمگری را نیز از عوامل براندازی قلمداد کنند(هاشمیان فر، ۱۳۸۸: ص ۱۷۹).

۲. استبداد

استبداد که در قرآن کریم با واژگانی چون ستم، نافرمانی، جور و شرک بیان شده است، دارای سطوح مختلفی است که از نافرمانی خداوند آغاز می‌شود، سپس به طغیان در روابط میان انسان‌ها و ستم انسان به نفس خود منتهی می‌شود(هاشمیان فر، ۱۳۸۸: ص ۱۸۰). در آیات قرآن کریم هم آمده است:

«اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ» (طه: ۲۴)

«اینک به سوی فرعون برو، که او طغیان کرده است».

۳. تبعیض

مراد از تبعیض ترجیح دادن بعضی بر بعضی دیگر در امور مشترک به ناحق است. مدیران شایسته باید بدانند که هیچ آفتی مانند بی‌عدالتی و تبعیض قائل شدن در میان افراد، به یأس و دلسردی افراد و مردم و از هم پاشیدن اساس اجتماع منجر نمی‌شود(هاشمیان فر، ۱۳۸۸: ص ۱۸۱).

۴. بی تفاوتی به امور جامعه

یکی از عواملی که جامعه را در سرراشویی سقوط قرار می‌دهد، بی تفاوتی به خیر و شر جامعه و ترک امر به معروف و نهی از منکر است. ترک این دو امر به ترک سایر دستورات دین، همکاری با ستمگران و بسیاری از مفاسد اجتماعی می‌انجامد(هاشمیان فر، ۱۳۸۸: ص ۱۸۲). در قرآن آمده است:

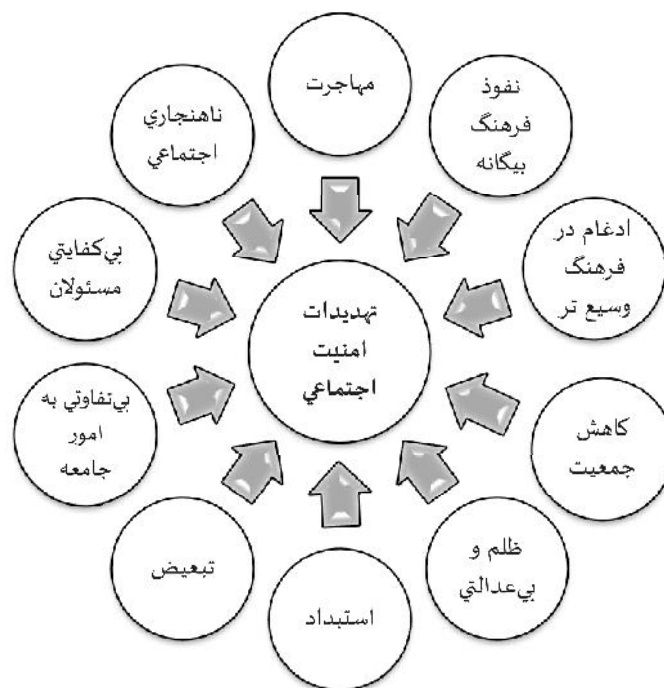
«...و(به یاد آر) هنگامی را که گروهی از آنها(به گروه دیگر) گفتند: چرا جمعی(گنهکار) را اندرز می‌دهید که سرانجام خداوند آنها را هلاک خواهد کرد، یا به عذاب شدیدی گرفتار خواهد ساخت؟! گفتند: برای اعتذار(و رفع مسئولیت) در پیشگاه پروردگار شماس، به علاوه شاید آنها بپذیرند و تقوا پیشه کنند!»(اعراف: ۱۶۴).

۵. بی‌کفایتی مسئولان و مدیران

در دیدگاه اسلام فلسفه حکومت، احیای حق، از بین بردن باطل و صعود انسان از خاک تا خدا است. این آرمان به حق جز با حکومت صالحان تحقق نمی‌یابد؛ از این رو، در نظام اسلامی باید مدیران را از میان بهترین‌ها و نخبگان انتخاب کرد. در غیر این صورت، امنیت اجتماعی در معرض انواع آسیب‌ها قرار خواهد گرفت (هاشمیان فر، ۱۳۸۸: ص ۱۸۳). امام علی (ع) فرمودند: چهار چیز باعث شکست دولت‌ها می‌شود: ضایع کردن اصول (مسائل مهم)، سرگرم شدن به فروع (امور کم‌اهمیت)، به کارگماردن آدم‌های پست و کنارگذاشتن انسان‌های فاضل (غرر الحکم، ۱۳۸۵: ص ۳۴۲).

از جمع‌بندی مباحث نظری ذکر شده می‌توان تهدیدات امنیت اجتماعی را چه از نظر صاحب‌نظران، چه از دیدگاه قرآن به شرح نمودار زیر ذکر کرد:

نمودار ۱: تهدیدات امنیت اجتماعی

چنانچه در نمودار بالا دیده می‌شود، ده تهدید برای امنیت اجتماعی از مبانی نظری استخراج شده است که بخشی از آنها به اقدامات دولت‌ها مربوط می‌شود. مانند تبعیض، استبداد و ظلم و امثال آن که هویت گروه‌های اجتماعی را تهدید می‌کند و بخشی دیگر به

عوامل محیطی و اجتماعی بازمی‌گردد. مانند رقابت ناسالم بین گروه‌ها و کاهش جمعیت یا مهاجرت اعضای گروه. در این تحقیق، چنانچه آمد، به دنبال ارائه نظرات مقام معظم رهبری در خصوص تهدیدات امنیت اجتماعی هستیم و سؤال اصلی این است که:

۱. تعریف امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری چیست؟

۲. تهدیدات امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری کدام‌اند؟

روش تحقیق

با توجه به موضوع مقاله که تهدیدات امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری است، روش تحقیق کیفی و از نوع توصیفی-تبیینی است. تحقیق کیفی مجموعه فعالیت‌هایی (مانند مشاهده، مصاحبه، قوم‌شناسی، و...) است که هر کدام به نحوی محقق را به کسب اطلاعات دست اول درباره موضوع تحقیق یاری می‌دهند (دلاور، ۱۳۷۶: ص ۲۵۸). تکنیک تجزیه و تحلیل داده‌ها در این تحقیق تحلیل محتوا است. «تحلیل محتوا به عنوان یک روش عبارت است از شناخت و برجسته‌ساختن محورهای یا خطوط اصلی یک متن یا متون مکتوب، یک یا مجموعه‌ای از سخنرانی‌ها، وصیت‌نامه‌ها، نامه‌های خصوصی و...» (ساروخانی، ۱۳۸۱: ص ۲۸۱). سطح تحلیل، خرد و واحد تحلیل، جمله است.

با توجه به اینکه روش جمع‌آوری داده‌ها به صورت اسنادی-کتابخانه‌ای است و سپس شاخص‌های استخراجی در قالب پرسش‌نامه برای تأیید به خبرگان داده شد، جامعه آماری نیز دو گروه بود:

۱. کلیه اسناد، مدارک و منابع مکتوب و صوتی سخنرانی‌های مقام معظم رهبری از آغاز ولایت یعنی ۱۵ خرداد ۱۳۶۸ تا مهرماه ۱۳۹۰ است که به صورت تمام‌شمار مورد مطالعه و تحلیل محتوا قرار می‌گیرد. واحد تحلیل در این بخش هر جمله یا پاراگرافی است که مرتبط با موضوع باشد.

۲. پاسخ‌گویان به پرسش‌نامه تأیید شاخص‌ها شامل صاحب‌نظران، اساتید و کارشناسان مرتبط با موضوعات امنیتی و شناخت نظرات رهبری هستند که چون حجم نمونه باید

در حد اشباع باشد، تعداد آنها ۳۶ نفر شد. در این بخش بیانات مقام معظم رهبری به صورت جملات کوتاه و با ذکر تاریخ و شاخص به نخبگان داده شد و از آنها خواسته شد تا موافقت یا عدم موافقت خود را با شاخص پیشنهادی و میزان اهمیت فرمایش انتخاب شده در موضوع مورد نظر با دادن نمره ۱ تا ۵ (میزان اهمیت) مشخص کنند. بعد از استخراج فراوانی نظرات، بیاناتی که میزان موافقت آنها با شاخص کمتر از یک سوم آرا را کسب کرده بودند (یعنی حداقل ۱۲ نفر جواب خیر داده بودند) حذف شدند، همچنین بیاناتی که میانگین میزان اهمیت آنها کمتر از ۳ بود (از طیف ۵ تا ۱) حذف شدند.

اعتبار^۱ و پایایی^۲ ابزار گردآوری اطلاعات

قابلیت اعتبار و پایایی تحقیق کیفی متفاوت از تحقیق کمی است، لینکلن و گوبا یکی از راه‌های بررسی صحت تحقیق کیفی را به این صورت بیان می‌دارد که:

«در تحقیق کیفی پژوهشگر باید بتواند به صورتی معقول و مناسب پارامترها را مشخص و بیان کند و مرزها و محدوده تحقیق را براساس چهارچوب نظری مشخص کند تا تحقیق روا باشد. راه دیگر این است که داده‌ها را تقویت کرد؛ یعنی داده‌ها را از منابع گوناگون جمع‌آوری کرد. برای شفاف‌کردن، تأییدکردن و تقویت تحقیق، داده‌ها از چندین منبع جمع‌آوری شود» (مارشال و راس من، ۱۳۷۷: ص ۱۹۹-۱۹۶).

بنابراین، در این تحقیق برای بالابردن روایی از روش‌های مختلف برای جمع‌آوری نظرات رهبر و روش‌های مختلف برای تأیید شاخص‌های استخراج شده از جمله نظر خبرگان و صاحب‌نظران در حوزه امنیت استفاده شد. همچنین بیانات رهبر با ذکر منبع و تاریخ آورده شده که محققین می‌توانند برای بررسی صحت داده‌ها به آن مراجعه کنند. شایان ذکر است که در انتخاب شاخص‌های سنجش امنیت اجتماعی به نظریه‌های موجود هم توجه شده است.

1. Validity
2. Reliability

تعریف مفاهیم

امنیت اجتماعی: باری بوزان امنیت اجتماعی را عبارت از توانایی گروه‌های مختلف صنفی، قومی، محلی، جنسی و... در حفظ هستی و هویت خود می‌داند؛ در واقع، بوزان امنیت را حالت فراغت از تهدید هویت جمعی و گروهی تلقی می‌کند (گروسی، ۱۳۸۸: ص ۵).

امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری: وظیفه نیروی انتظامی، تأمین امنیت اجتماعی است. معنای امنیت اجتماعی این است که مردم در محیط کار و زندگی خود، احساس خوف و تهدید و ناامنی نکنند و این مسئله اهمیت بسیاری دارد. خداوند متعال در مقام منت‌گذاردن بر قریش می‌فرماید: «فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ. الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ»، یعنی به «امنیت‌دادن» به‌عنوان یکی از دو نعمت، تأکید می‌کند (۱۳۷۳/۴/۲۹).

تعریف تهدید: تهدید به مجموعه اقداماتی اطلاق می‌شود که به اهداف و ارزش‌های حیاتی یک کشور با هدف تغییرات اساسی هجوم می‌آورد و غالباً ریشه خارجی دارد (عباسی، ۱۳۹۰: ص ۵).

تهدید در نقطه مقابل امنیت قرار دارد، زمانی امنیت وجود دارد که تهدید نباشد و بالعکس، هرگاه تهدیدی احساس شود امنیت رخت برمی‌بندد. در این تحقیق منظور تهدیدات امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری است که از سخنان ایشان استخراج می‌شود.

یافته‌ها

در این بخش ابتدا بیانات مرتبط با تهدیدات امنیت اجتماعی به‌طور خلاصه و با ذکر تاریخ سخنرانی بیان می‌شود، سپس در قالب جملات کوتاه و با دسته‌بندی در قالب شاخص‌های تهدیدات امنیت اجتماعی آورده می‌شود که به تأیید نخبگان رسیده است.

تهدیدات امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری

بخشی از بیانات مقام معظم رهبری به عوامل ناامنی و تهدیدات امنیت اختصاص دارد که عوامل و اقدامات ناامن‌ساز و لزوم برخورد با این عوامل در سطور زیر آورده می‌شود.

عوامل ناامنی اجتماعی

«در همه جوامع انسانی و در میان همه قشرها در دوران مختلف، انسان‌هایی هستند که با قانون‌شکنی، هنجارشکنی، با ترجیح خواسته‌های شیرانه خود بر خواسته‌های دیگران، موجبات ناامنی را در جامعه فراهم می‌کنند» (۱۳۸۶/۸/۱۶).

«جمعی از اشرار با کمک و همراهی برخی از گروهک‌های سیاسی ورشکسته و با تشویق و پشتیبانی دشمنان خارجی در سطح تهران، به فساد و تخریب اموال، و ارباب و عریضه‌جویی پرداخته و موجب سلب امنیت و آسایش مردم شده‌اند» (۱۳۷۸/۴/۲۲).

«کسانی که امنیت مردم را مختل می‌کنند، آدم‌های ضعیفی نیستند، بلکه قدره‌بندها، اسلحه‌کش‌ها و تروریست‌ها هستند؛ کسانی که از تاریکی شب و خواب و غفلت مردم، برای ضربه‌زدن به زندگی آنها استفاده می‌کنند. چه آن کسی که قفل خانه و دکان مردم را به قصد دزدی باز می‌کند و چه آن کسی که در کوچه و خیابان به تهدید ناموس مردم می‌پردازد و آنها را به حال خود نمی‌گذارد، و چه آن کسی که جان مردم را تهدید می‌کند، در ایجاد فضای ناامنی دخیل هستند» (۱۳۷۳/۴/۲۹).

«کسانی که خواستند خاطر مردم را مغشوش، ذهن مردم را خراب و امنیت مردم را به هم بزنند، به خیال خود خواستند مردم را در مقابل یکدیگر قرار دهند و صفوف را از هم جدا کنند. اینها به مردم خیانت کردند، به انقلاب و به کشور خیانت کردند و البته باید در چهارچوب قانون با اینها رفتار شود» (۱۳۷۶/۹/۵).

«...در برخی از روزنامه‌ها تترهایی انتخاب و درج می‌شد که معنایش تشویق به ناامنی و لازمه واضح و روشن آن، ناتوانی دستگاه در استقرار امنیت بود. چه دشنامی از این بالاتر؟! چه ضربه‌ای از این بدتر و ناجوانمردانه‌تر؟! این خودش عامل ناامنی

می شود» (۱۳۷۹/۱۱/۲۵).

«آن قلمی که برمی دارد بیست سال تلاش و مجاهدت مظلومانه و فداکارانه این ملت را در مقابله با قدرت‌های زورگوی چپاولگر دشمن ظالم انکار می‌کند، این امنیت سیاسی کشور را به هم می‌زند و ناامنی فکری ایجاد می‌کند» (۱۳۷۸/۶/۱۰).

«در سطح جامعه، تشنج، اغتشاش، درگیری مصلحت نیست و این چیزی است که دشمن می‌خواهد. دشمن می‌خواهد جامعه آرام نباشد. امنیت، مهم است. دشمنان امنیت مردم دوست دارند که مردم در ناامنی زندگی کنند، ناراحت بشوند، کلافه بشوند، عصبانی بشوند؛ ما این را نمی‌خواهیم. ما می‌خواهیم مردم زندگی‌شان، زندگی آرامی باشد» (۱۳۸۸/۹/۲۲).

«دشمن هر جا بتواند، ایجاد ناامنی می‌کند. هر وقت دشمن بتواند، ناامنی نظامی و انتظامی را بر این ملت تحمیل می‌کند؛ کما اینکه دیدید یک بهانه کوچک یافتند یا درست کردند و در همین ایام تیرماه، در تهران ایجاد ناامنی کردند. یا بهانه را خودشان درست می‌کنند، یا اگر فرض کنیم بهانه را آنها درست نمی‌کنند، بهانه کوچکی می‌یابند تا ایجاد ناامنی کنند؛ به خیابان‌ها بیایند، شیشه بشکنند، مغازه آتش بزنند، ماشین آتش بزنند و مردم را تهدید کنند! بنابراین، دشمن از ایجاد ناامنی مأیوس و منصرف نیست» (۱۳۷۸/۶/۱۰).

«...فکر می‌کردند حداقل نتیجه‌ای که پیش می‌آید، این است که امنیت عمومی و اجتماعی مردم از بین می‌رود. این حداقل فایده‌ای بود که به دشمن می‌رسید. به عنوان مثال همین اغتشاشات... که عده‌ای به خیابان‌ها آمدند و آتش زدند و دکان‌ها را شکستند و بانک‌ها را دستبرد زدند و تخریب کردند...» (۱۳۷۸/۵/۸).

«یکی از هدف‌های دشمن این است که با تحریک احساسات، در کشور ایجاد ناامنی کند. حالت ناامنی واقعاً در جامعه چیز بدی است، باید با آن مبارزه کرد» (۱۳۷۹/۵/۳).

«[دشمنان] می‌خواهند کاری کنند که یک انسان در جامعه، بر مال و فرزند و جوان و بر تحصیل و ادامه راه خود به‌سوی آرمان‌هایی که هر شخصی دارد، هیچ‌گونه امنیت و تضمینی نداشته باشد» (۱۳۸۲/۴/۷).

«ما جزء کشورهایی هستیم که به توفیق پروردگار بیشترین امنیت اجتماعی و مدنی را داشته‌ایم. سال‌ها است که آحاد مردم با آرامش و همبستگی در امنیت زندگی می‌کنند. می‌خواهند این را از بین ببرند؛ می‌خواهند کاری کنند که یک انسان در جامعه، بر مال و فرزند و جوان و بر تحصیل و ادامه راه خود به‌سوی آرمان‌هایی که هر شخصی دارد، هیچ‌گونه امنیت و تضمینی نداشته باشد.... امروز هم به بهانه دروغین و مزورانه مطالبه آزادی‌های مدنی، می‌خواهند امنیت مدنی و اجتماعی را از بین ببرند» (۱۳۸۲/۴/۷).

«امروز دشمنان، امنیت اجتماعی و مدنی ما را هدف قرار داده‌اند؛ ... علاوه بر امنیت اخلاقی و فرهنگی که چند سال است دشمن روی آن به شدت کار می‌کند ... و علاوه بر امنیت سیاسی که دشمن در حرکت سیاسی کلان نظام می‌خواهد اختلالاتی ایجاد کند، امروز درصدد است امنیت اجتماعی و مدنی مردم را از بین ببرد» (۱۳۸۲/۴/۷).

«دشمن ممکن است از لحاظ نظامی هم نتواند کار کند، امیدی هم نداشته باشد، اما از لحاظ فرهنگی، از لحاظ سیاسی، از لحاظ امنیتی، از جاسوس‌پروری، از رخنه در اعتقادات و ایمان راسخ مردان و زنان مؤمن این مرزوبوم، ممکن است بخواهد وسیله‌ای برای رسیدن به اهداف شوم خودش پیدا کند. این، امنیت ما را تهدید می‌کند» (۱۳۸۸/۲/۲۴).

«دشمن از راه‌های مختلف توطئه می‌کند؛ یکی از راه‌ها، اختلاف‌افکنی است. هرگونه اختلافی، هر جا که باشد، برخلاف نظر اسلام و قرآن است؛ چه اختلافات سیاسی باشد، چه اختلافات قبیله‌ای باشد.... این کار شیطان است که بین ما اختلاف بیندازد» (۱۳۷۰/۵/۳۰).

لزوم برخورد با ناامن‌سازان جامعه

«تأکید ویژه اینجانب بر مقابله جدی با ناامن‌کنندگان شهر و روستا و آلوده‌سازان معابر شهری و بیابانی، به‌ویژه در نقاط مجاور مرز، برخورد قاطع با عاملان سرقت و ناامنی اجتماعی و شیوع مواد مخدر است» (۱۳۷۹/۴/۷).

«مراکزی که دشمن جمهوری اسلامی و ملت ایران هستند، دوست دارند در میان کشور و بین مردم ما ناامنی، هرج و مرج، بی‌نظمی و بی‌انضباطی وجود داشته باشد. در این

مواقع، نیرویی که موظف به ایجاد نظم و استقرار امنیت است، باید با حساسیت بیشتری کار خود را دنبال کند» (ویژگی‌های پلیس اسلامی).

«وظیفه‌دستگاه‌های انتظامی و قضایی است که با این ارادل و اوباش و ناامن‌سازان محیط زندگی و کار مردم برخورد کنند، تا افراد به صرف اینکه یک وسیله برنده و یک حربه به دست می‌آورند، خیال نکنند که حق دارند هر غلطی و هر عمل نادرستی را انجام بدهند...» (۱۳۷۹/۱/۶).

«کسی که موجد ناامنی است، فرق نمی‌کند هر که می‌خواهد باشد... اگر عامل ناامنی است، باید دستگاهی که مربوط به او است را دنبال بکند و تا آخر پیگیری کند» (۱۳۷۹/۱۱/۲۵).

«در همه جوامع بشری آن طوری که در طول تاریخ مشاهده کردیم، امروز هم در همه دنیا مشاهده می‌کنیم... زورگیری هست، اغتشاش هست، دزدی هست، ایجاد فساد هست، ایداء مردم هست، تجاوز به حقوق مردم هست، تجاوز به امنیت مردم هست، چه کسی باید جلوی اینها را بگیرد؟ نیروی انتظامی» (۱۳۸۹/۲/۵).

«دشمنان برای ضربه زدن به انقلاب اسلامی از شیوه آزار مردم و ناامن کردن محیط زندگی آنان نیز استفاده می‌کنند... دقت و هوشیاری شما در مورد امنیت محیط زندگی مردم نقش بسیار مهمی دارد» (نیروی انتظامی، مرکز تحقیقات ناجا).

«وقتی یک نفر یا یک شرور به وسیله شما قلع و قمع می‌شود، یکی از وعده‌های الهی درباره امنیت تحقق یافته است» (نیروی انتظامی، مرکز تحقیقات ناجا).

«دستگاه‌های مسئول حکومتی موظف هستند در هریک از قوای سه‌گانه برابر مسئولیت‌های خود با دشمنان امنیت و وحدت کشور با قاطعیت و جدیت مقابله کنند و فتنه‌گران را به سزای اعمال خود برسانند» (۱۳۸۹/۴/۳۰).

آنچه امروز امریکایی‌ها از خود بروز می‌دهند، همان چیزی است که در طول ۲۷ سال درباره ملت ایران، همیشه در ذهنشان بوده است. ابزارشان هم عبارت است از تهدید، اربعاب، تبلیغات جنگ روانی، دلسرد کردن مردم، نومید کردن مردم، ایجاد دودستگی و تحریک عصبیت‌ها... برای اینکه در مردم احساس عدم امنیت به وجود آورند...» (۱۳۸۵/۱/۱).

چنانچه در بخش روش هم ذکر شد، سخنان مقام معظم رهبری درباره تهدیدات امنیت اجتماعی که بخشی از آنها در سطور بالا به صورت خلاصه ذکر شد، در قالب شاخص‌هایی که شامل چند جمله برای تأیید آن است، آماده و به خبرگان امنیتی ارائه شد تا دسته‌بندی‌های محقق تأیید یا اصلاح یا رد شود. نتایج حاصل در جدول صفحه بعد با ذکر میزان موافقت با شاخص، بنابر جمله‌ای که ذکر شده (که شامل نظرات ۳۶ نفر است) و میزان اهمیت این شاخص به‌عنوان تهدید اجتماعی آورده می‌شود: (جدول روبرو)

چنانچه جدول نشان می‌دهد، حدود ۵۳ سخن از مقام معظم رهبری در این زمینه در قالب ۱۲ شاخص برای تهدیدات امنیت اجتماعی دسته‌بندی شد و بعد از گرفتن نظرات نخبگان در این زمینه و حذف مواردی که تأیید اکثریت را کسب نکرده بود، نتیجه نهایی در قالب جدول شماره ۱ ارائه شد. شایان ذکر است که ممکن است در برخی بیانات مستقیماً به تهدید امنیت اجتماعی اشاره نشده باشد، ولی از آنجاکه وجود آن تهدید موجب برهم خوردن امنیت اجتماعی می‌شود، در این بخش آورده شده است.

براساس جدول بالا، یکی از شاخص‌های مهم که تأثیر زیادی بر از بین رفتن و تهدید امنیت اجتماعی دارد، تفرقه مذهبی است که باعث می‌شود گروه‌های اجتماعی احساس ناامنی کرده و بعضاً درگیری بین پیروان مذاهب مختلف به وجود آید. از بین بیانات مقام معظم رهبری ۱۲ مطلب به‌طور مستقیم با این موضوع مرتبط است و چنانچه جدول نشان می‌دهد، مقام معظم رهبری مکرراً از عدم تفرقه مذهبی بین شیعه و سنی صحبت کرده و اختلاف مذاهب را نقشه دشمنان دانسته است. ایشان اهانت به مقدسات شیعه و سنی را از طرف هر کدام از گروه‌ها خط قرمز نظام دانسته و افرادی که به این اقدامات دست می‌زنند حتی روحانیون و علمای دو فرقه را که در این راستا گام برمی‌دارند، نادان و غافل، مزدور ناخواسته دشمنان و حتی گاهی اوقات با آگاهی، مأمور دشمن دانسته است. خطاب مقام معظم رهبری هم به شیعیان است و هم افراد سنی مذهب، و رفتار هر دو گروه را در این زمینه حرام شرعی و خلاف قانون دانسته است و آنها را به رفتار برادروار، دست در دست یکدیگر در جهت اهداف و آرمان‌های بلند اسلامی فراخوانده است.

جدول ۱: نظر پاسخ گویان در مورد بیانات مقام معظم رهبری
مرتبط با تهدیدات امنیت اجتماعی به ترتیب میانگین میزان اهمیت آنها

مؤلفه	متن فرمایشات مقام معظم رهبری	تهدیدات	موافقت با شاخص		میانگین میزان اهمیت
			خیر	بله	
تهدیدات امنیت اجتماعی	متن فرمایشات مقام معظم رهبری	تهدیدات	۶	۷۲	۹,۴
			۶	۷۲	۵,۴
			۵	۳۲	۴,۴
			۵	۳۲	۴,۴
			۵	۷۲	۴,۴
			۵	۵۲	۴,۴
			۶	۷۲	۳,۴
			۶	۶۲	۳,۴
			۶	۵۲	۳,۴
			۵	۶۲	۳,۴
			۶	۶۲	۳,۴

۲،۴	۷۲	۴	تفرقه مذهبی	آن شیعه‌ای هم که از روی نادانی و غفلت، یا گاهی از روی غرض این را هم سراغ داریم و افرادی را هم از بین شیعیان می‌شناسیم که فقط مسئله‌شان مسئله نادانی نیست، بلکه مأموریت دارند برای اینکه ایجاد اختلاف کنند به مقدسات اهل سنت اهانت می‌کنند، عرض می‌کنم که رفتار هر دو گروه حرام شرعی است و خلاف قانونی است.
۴،۴	۷۲	۴	تفرقه رسمی	دشمن از راه‌های مختلف توطئه می‌کند؛ یکی از راه‌ها، اختلاف‌افکنی است. هرگونه اختلافی، هرچا که باشد، برخلاف نظر اسلام و قرآن است، چه اختلافات سیاسی و چه قبیله‌ای باشد. اختلافات ایل و قبیله‌ای هم غلط است.
۳،۴	۳۲	۷		سال اول انقلاب تقریباً در چهارگوشه کشور با شعار قومیت، کانون‌های جنگ و درگیری به‌وجود آمد.
۳،۴	۳۲	۸		یک سیاست خیانت‌آلودی از آغاز انقلاب سعی کرد اقوام ایرانی را از یکدیگر جدا کند و با بهانه‌های مختلف، پیکره عظیم ملت ایران را تکه‌تکه کند. با هر قومی از اقوام متنوع ایرانی فارس، ترک، کرد، عرب، بلوچ، ترکمن، لر جداگانه یک تلقین شیطانی را در میان می‌گذاشتند تا دل‌ها را از هم چرکین کنند.
۲،۴	۵۲	۶		از اول انقلاب سعی کردند به بهانه قومیت، به بهانه مذهب، به بهانه اختلافات سیاسی، بین آحاد ملت عظیم ایران اختلاف بیندازند.
۲،۴	۳۲	۹		آن کسانی که خواستند خاطر مردم را معشوش، ذهن مردم را خراب و امنیت مردم را به هم بزنند، به خیال خود خواستند مردم را در مقابل یکدیگر قرار دهند و صفوف را از هم جدا کنند. اینها به مردم خیانت کردند، به انقلاب و به کشور خیانت کردند و البته باید در چهارچوب قانون با اینها رفتار شود.
۱،۴	۴۲	۸		لازم است علما و متفکران شیعه همگان را از نیت شوم دشمنان که ایجاد کینه‌های مذهبی و قومی است مطلع ساخته، از واکنش‌های نسنجیده و عصبی جلوگیری کنند.
۵،۴	۹۲	۴		امنیت اخلاقی یعنی وقتی شما پسر یا دختر جوان خود را از خانه بیرون می‌فرستید، برای اینکه برود در دانشگاه یا در دبیرستان درس بخواند یا در یک مرکزی کار کند، خاطراتان جمع باشد که این دختر یا این پسر دچار اعتیاد نمی‌شود یا دچار انحراف اخلاقی نمی‌شود، اینها خیلی مهم است.
۴،۴	۷۲	۶		مسئله فسادهای مالی و اخلاقی و ارتشا و تزویر و امثال اینها، چیزهایی است که به‌خصوص از مردم سلب امنیت می‌کند و واقعاً در رتبه‌های بالا قرار می‌گیرند.
۴،۴	۸۲	۵	اگر با فقر و فساد و تبعیض در کشور مبارزه شود، اصلاحات به معنای حقیقی، انقلابی و اسلامی، تحقق پیدا خواهد کرد. مشکلات ما از این سه پایه شوم و از این سه عنصر مخرب است. ناامنی هم که داریم، به‌خاطر همین است. بسیاری از ناامنی‌ها، به‌خاطر فقر است و بسیاری به‌خاطر فساد است.	
۱،۴	۶۲	۷	دشمنان نظام جمهوری اسلامی یقیناً به این نتیجه رسیده‌اند که یکی از دو سه راه اصلی برای به زانو درآوردن ملت ایران، شکستن مرزهای اخلاقی و ترویج مفاسد اخلاقی و بی‌بند و باری اخلاقی در داخل کشور است. عرض کردم، این اطلاع است، تحلیل نیست.	
۹،۳	۰۳	۳	این امنیت هم شعبی دارد؛ امنیت در محل کسب، امنیت در محیط زندگی و خانواده، امنیت اخلاقی، امنیت اقتصادی؛ شیطان‌ها در شکل‌های مختلف ایجاد شر و فساد می‌کنند.	
۲،۴	۸۲	۵	وقتی اشتغال نباشد یا کم باشد در جامعه بیکاری باشد - این خودش یکی از عوامل ناامنی است.	
۱،۴	۷۲	۷	اگر امنیت شغلی و ثبات مقررات نبود؛ اگر انسانی که می‌خواهد در جامعه کار کند، دست و پایش را بستند و برای تلاش کردن، به او فرصت ندادند، اینها فساد است و باید اصلاح شود.	
۸،۴	۹۲	۵	تیرهایی (در روزنامه‌ها) انتخاب و درج می‌شد که معنایش تشویق به ناامنی و لازمه واضح و روشن آن، ناتوانی دستگاه در استقرار امنیت بود، چه دشمنی از این بالاتر؟! چه ضربتی از این بدتر و ناجوانمردانه‌تر؟! این خودش عامل ناامنی می‌شود.	
۱،۴	۱۳	۳	اینکه جامعه دائم در تلاطم تبلیغات سوء و ناجور باشد و خیر از بدی‌ها و زشتی‌ها پخش کنند و شایعه درست کنند و بعد یک مسئولی هم اینها را تقویت کند، اینها چیزهایی است که امنیت و آرامش مردم را به هم می‌زند.	

			تهدیدات امنیت اجتماعی	
تهدید و ابعاد	۹	۵۲	۷,۴	جمعی از اشرار با کمک و همراهی برخی از گروهک‌های سیاسی ورشکسته و با تشویق و پشتیبانی دشمنان خارجی در سطح تهران، به فساد و تخریب اموال، و ارباب و عریضه‌جویی پرداخته و موجب سلب امنیت و آسایش مردم شده‌اند.
	۰۱	۵۲	۶,۴	نظام اسلامی طبعاً با اخلالگران در امنیت مردم برخورد می‌کند. این وظیفه نظام است. نظام اسلامی اجازه نمی‌دهد که کسانی دستخوش فریب و توطئه دشمن بشوند، زندگی مردم را خراب کنند، آسایش مردم را به هم بزنند، جوان‌های مردم را تهدید کنند.
	۸	۶۲	۵,۴	آن کسانی که خواستند خاطر مردم را معشوش، ذهن مردم را خراب و امنیت مردم را برهم بزنند، به خیال خود خواستند مردم را در مقابل یکدیگر قرار دهند و صفوف را از هم جدا کنند. اینها به مردم، به انقلاب و به کشور خیانت کردند و البته باید در چهارچوب قانون با اینها رفتار شود.
	۲۱	۳۲	۲,۴	آنهایی که امنیت مردم را مختل می‌کنند، آدم‌های ضعیفی نیستند، بلکه قدره‌بندها، اسلحه‌کش‌ها و تروریست‌ها هستند. کسانی هستند که از تاریکی شب و خواب و غفلت مردم، برای ضربه‌زدن به زندگی آنها استفاده می‌کنند. چه آن کسی که قفل خانه و دکان مردم را به قصد دزدی باز می‌کند، چه آن کسی که در کوچه و خیابان به تهدید ناموس مردم می‌پردازد و آنها را به حال خود نمی‌گذارد، و چه آن کسی که جان مردم را تهدید می‌کند، در ایجاد فضای ناامنی، دخیل‌اند.
نامن کردن محیط‌های اجتماعی	۷	۶۲	۴,۴	معلوم بود که هدف از بین بردن امنیت کشور است. یعنی مردم اگر بچه‌شان از خانه بیرون می‌آید تا به مدرسه برود، خاطر جمع نباشند که به مدرسه خواهد رسید؛ اگر جوان خود را به دانشگاه تهران یا دانشگاه فلان شهرستان فرستادند، خاطر جمع نباشند که هفته دیگر نامه‌اش خواهد آمد. از محل کسب آنها، از محل کارشان، از محل زندگی شان، سلب امنیت و آرامش شود برنامه این بود.
	۵	۸۲	۳,۴	دشمنان برای ضربه‌زدن به انقلاب اسلامی از شیوه آزار مردم و نامن کردن محیط زندگی آنان نیز استفاده می‌کنند.
	۴	۹۲	۴	از همه اینها بالاتر، ناامنی اجتماعی است که در حقیقت ناامنی ملی، بیشتر متوجه این نمونه است. محیط‌های کار را نامن کنند؛ محیط‌های علمی را نامن کنند؛ محیط‌های دانشجویی را نامن کنند.
	۶	۶۲	۴	یکی از کارهای دشمن، ایجاد ناامنی در محیط دانشگاه‌ها است؛ یعنی کاری کنند که درس خواندن، کلاس رفتن، درس گفتن و آزمایشگاه، یک امر ناممکن و دشوار شود. یا ناامنی‌های شهری به وجود آورند.
مواد مخدر و اعتیاد	۵	۷۲	۴,۴	مبارزه بی‌امان با کسانی که در زندگی مردم به‌نجوی اخلال می‌کنند که یک مثال آن مواد مخدر است، واقعاً مهم است.
	۴	۰۳	۱,۴	وقتی اعتیاد و مواد مخدر رواج داشته باشد، از عوامل ناامنی است.
	۶	۷۲	۴	وقتی شما پسر جوان یا دختر جوانتان را از خانه می‌فرستید بیرون برای اینکه برود در دانشگاه یا در دبیرستان درس بخواند یا در یک مرکزی کار کند، خاطر تان جمع باشد که این دختر یا این پسر دچار اعتیاد نمی‌شود یا دچار انحراف اخلاقی نمی‌شود، اینها خیلی مهم است.
اقدامات دشمنان (دخالت)	۵	۹۲	۶,۴	بخش دیگر، امنیت شهروندی است. ملت احتیاج دارد در محیط زندگی خود امنیت شهروندی داشته باشد و متجاوزان، سرکشان، فتنه‌گران، آشوبگران، ستون‌های پنجم نیروهای بیگانه و دشمن در درون کشور، نتوانند مقاصد دشمنان را در این کشور و به زیان این ملت برآورده کنند. امنیت داخل کشور حائز اهمیت بسیار است.
	۸	۵۲	۶,۴	(دشمنان) می‌خواهند کاری کنند که یک انسان در جامعه، بر مال و فرزند و جوان و بر تحصیل و ادامه راه خود به‌سوی آرمان‌هایی که هر شخصی دارد، هیچ‌گونه امنیت و تضمینی نداشته باشد.
	۸	۶۲	۵,۴	استعمارگران... شروع کردند آنها (ملت‌ها) را به گذشته خود، به داشته‌های خود، به مذهب خود، به آداب خود و به لباس خود بدبین کردن.

			تهدیدات امنیت اجتماعی		
اقدامات دشمنان(دخالت)	۶	۸۲	۴,۴	دستگاه عظیم استخبارات... از ایجاد واگرایی به عقاید اسلامی، سوق دادن جوان به مواد مخدر، به فساد، به استفاده از غفلت بعضی از دستگاه‌ها، جوان‌ها را آسیب‌پذیر کردن تا اختلافات مذهبی، تا اختلاف شیعه و سنی، تا فلان گروهک؛ و اگر دستش برسد در متن مسئولین بالا و نیمه‌بالای جمهوری اسلامی هم نفوذ بکند، این کار را هم می‌کند. همه تلاش را دارند می‌کنند.	
	۶	۷۲	۲,۴	یکی از هدف‌های دشمن این است که با تحریک احساسات، در کشور ایجاد ناامنی بکند.	
	۸	۷۲	۲,۴	دشمن هر جا بتواند، ایجاد ناامنی می‌کند. هر وقت دشمن بتواند، ناامنی نظامی و انتظامی را بر این ملت تحمیل می‌کند... دشمن از ایجاد ناامنی مایوس و منصرف نیست.	
	۹	۶۲	۴	در همین مبارزه با مفاسد اخلاقی و فرهنگی و اجتماعی که نیروی انتظامی اخیراً یک گام مهم و پر سر و صدایی برداشته و گام مبارکی است، سازماندهانی در پشت صحنه هستند، قربانیانی هم هستند در وسط صحنه. البته شما وظیفه دارید از متخلف و مجرم آشکار جلوگیری کنید(در این تردیدی نیست)، اما هدف اصلی شما آن کسی است که دستیابی به او کار دشواری است.	
ایجاد شبهه در عقاید	۹	۶۲	۴,۴	شبهه‌ها [ی دشمنان] از قبیل شبهه‌های صدسال و دوست‌سال قبل نیست. شبهه‌هایی که در ذهن جوان شما، دانشجوی شما، حتی دانش‌آموز شما القا می‌کنند، شبهه‌هایی از جنس روز است.	
	۷	۷۲	۴,۴	(دشمن) از لحاظ فرهنگی، سیاسی، امنیتی، از جاسوس‌پروری، از رخنه در اعتقادات و ایمان راسخ مردان و زنان مؤمن این مرزوبوم ممکن است بخواهد وسیله‌ای برای رسیدن به اهداف شوم خودش پیدا کند. این، امنیت ما را تهدید می‌کند. امنیت در کشور و در هر منطقه، اساس پیشرفت است.	
ایجاد فتنه و آشوب	۷	۵۲	۶,۴	در سطح جامعه، تشنج، اغتشاش، درگیری مصلحت نیست و این چیزی است که دشمن می‌خواهد. دشمن می‌خواهد جامعه آرام نباشد. امنیت مهم است. دشمنان امنیت مردم دوست دارند که مردم در ناامنی زندگی کنند، ناراحت بشوند، کلافه بشوند، عصبانی بشوند؛ ما این را نمی‌خواهیم. ما می‌خواهیم زندگی مردم، زندگی آرامی باشد.	
	۶	۶۲	۵,۴	ایجاد فتنه و آشوب و برادرکشی میان مسلمانان در کشورهای منطقه و در کشور عزیز ما یکی از هدف‌های همیشگی دشمنان جمهوری اسلامی بوده و تنها با هوشیاری مردم و پیگیری مسئولان می‌توان جلوی این رذالت سیاسی را گرفت.	
	۵	۸۲	۴,۴	... فکر می‌کردند حداقل نتیجه‌ای که پیش می‌آید، این است که امنیت عمومی و اجتماعی مردم از بین می‌رود. این حداقل فایده‌ای بود که به دشمن می‌رسید. به‌عنوان مثال همین اغتشاشات روز دوشنبه و سه‌شنبه آن هفته روز بیست‌ویکم و بیست‌ودوم تیرماه که عده‌ای به خیابان‌ها آمدند و آتش زدند و دکان‌ها را شکستند و بانک‌ها را دستبرد زدند و تخریب کردند...	
	۴	۹۲	۴,۴	وقتی که هرج و مرج و ناامنی باشد، هیچ مشکلی از مشکلات مملکت حل نخواهد شد؛ نه اقتصاد مردم، نه فرهنگ مردم، نه مسائل اجتماعی مردم، نه مسائل سیاسی مردم. وقتی امنیت نبود، همه اینها از بین خواهد رفت. دشمن این را هدف گرفته است. این را ملت ایران در همه‌جای کشور باید بفهمد که البته می‌فهمد و می‌داند. بحمدالله ملت هوشیار است.	
قانون‌شکنی	۶	۹۲	۵,۴	نگذارید این هنجارشکنی‌ها رواج پیدا کند، البته اسم آن، هنجارشکنی است. اما هنجارشکنی هدف نیست. هنجارشکنی، مانند ساییدن و شکستن مینای دندان است. وقتی مینا رفت، دیگر نفوذ آسان است. وقتی قیح یک‌نوع منث، یک‌نوع پوشش و یک‌نوع رفتار در جامعه ریخت، نفوذ کردن در خانواده‌ها، در دخترها، در پسرها کار مشکلی نمی‌شود.	
	۶	۹۲	۳,۴	در همه جوامع انسانی و در میان همه قشرها در دوران مختلف، انسان‌هایی هستند که با قانون‌شکنی، هنجارشکنی، با ترجیح خواسته‌های شریانه خود بر خواسته‌های دیگران، موجبات ناامنی را در جامعه فراهم می‌کنند.	
	۸	۲۲	۹,۳	این کسانی که محیط دانشگاه را با این اغتشاشگری ناامن می‌کنند، با مردم مواجه‌اند، با مردم طرف هستند.	

معظم‌له ایجاد واگرایی نسبت به عقاید اسلامی اختلافات مذهبی و اختلافات بین شیعه و سنی را کار دستگاه عظیم استکبار دانسته که اگر دستش برسد با نفوذ در متن مسئولین بالای نظام این کار را می‌کند.

با تعریفی که مقام معظم رهبری از امنیت اجتماعی فرموده‌اند و اینکه «مردم در محیط کار و زندگی خود احساس خوف، تهدید و ناامنی نکنند»، یکی از تهدیدات امنیت اجتماعی می‌تواند فساد اخلاقی و مالی باشد که احساس امنیت اجتماعی افراد را از بین می‌برد و به ناامنی تبدیل می‌کند. با این دیدگاه، می‌توان نبود امنیت اخلاقی برای جوانان، اعتیاد یا انحراف اخلاقی جوانان و شکستن مرزهای اخلاقی و ترویج مفاسد اخلاقی و بی‌بند و باری که عمدتاً از سوی دشمنان جمهوری اسلامی ایران صورت می‌گیرد را به‌عنوان تهدیدات امنیت اجتماعی خواند. از طرفی وجود فسادهای مالی، رشوه، فقر، فساد و تبعیض را هم از عوامل ناامنی به حساب آورده‌اند.

در دیدگاه مقام معظم رهبری بیکاری و عدم امنیت شغلی می‌تواند موجب فساد و ناامنی شود که البته نظریات غربی امنیت اجتماعی هم به این دیدگاه توجه داشته‌اند و به‌عنوان یکی از شاخص‌های تهدید امنیت اجتماعی در نظر گرفته شده است.

تبلیغات سوء و ناجور که افکار عمومی را مغشوش کند یا مردم را از تأمین امنیت از طرف دستگاه حاکم ناامید کند، و با پخش شایعات و ناکامی‌ها و زشتی‌ها به‌ویژه اگر از سوی مسئولین هم تقویت شود، موجب برهم‌زدن امنیت اجتماعی و آرامش مردم می‌شود و در این تحقیق به‌عنوان شاخص تهدید امنیت اجتماعی به‌شمار آمده است.

اعتیاد و رواج مواد مخدر در جامعه و تهدید جوانان در این زمینه از مواردی است که امنیت اجتماعی را تهدید می‌کند و موجب ناامنی می‌شود؛ بنابراین، به‌عنوان یکی از شاخص‌های تهدید امنیت اجتماعی مطرح شده است.

تهدید و ارباب مردم یکی دیگر از شاخص‌های تهدید امنیت است که مقام معظم رهبری به آن توجه دارند و برخورد در چهارچوب قانون با تهدیدکنندگان امنیت مردم اعم از اشرار و گروهک‌های سیاسی ورشکسته و ارازل و اوباش یا کسانی که تلاش در

تفرقه بین مردم دارند و آنها را مقابل یکدیگر قرار می‌دهند یا کسانی که با سرقت یا تهدید ناموس و تهدید جان مردم ایجاد ناامنی می‌کنند.

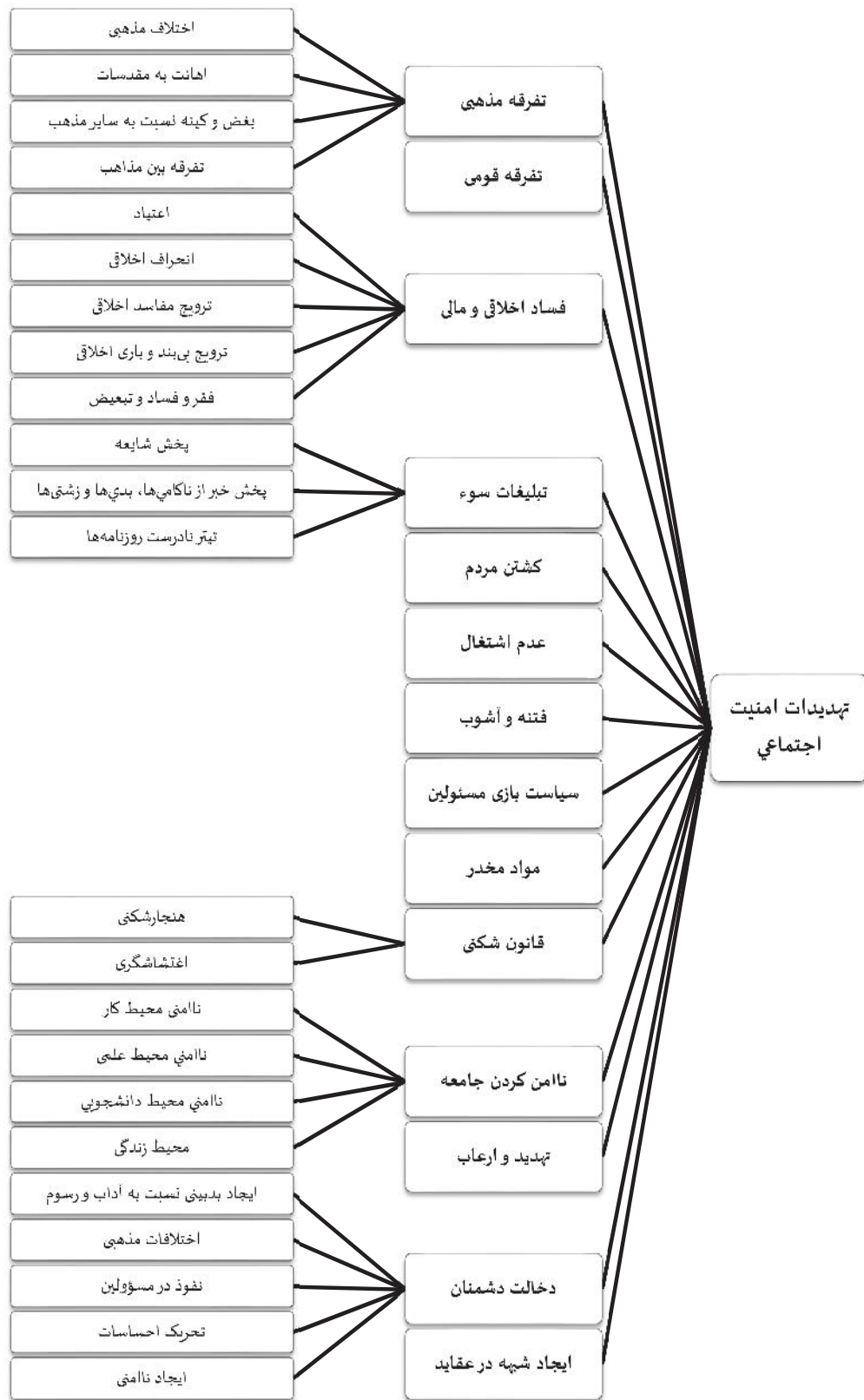
مقام معظم رهبری بر دخالت دشمنان برای ناامن کردن جامعه چه به‌طور مستقیم و چه از راه ستون پنجم و اقداماتی از جمله ایجاد بدبینی نسبت به هویت ملی و مذهبی و تاریخی در مردم، ایجاد اختلافات مذهبی و سوق دادن جوانان به مواد مخدر و آسیب پذیر کردن آنها؛ و چه سازماندهی پشت صحنه مفاسد اخلاقی و فرهنگی و اجتماعی و تحریک احساسات مردم تأکید کرده و در این تحقیق به‌عنوان یکی از شاخص‌های ناامنی اجتماعی ذکر شده است. در پایان، با میانگین میزان اهمیت هر شاخص از دیدگاه پاسخ‌گویان، نتایج کلی در جدول زیر آورده می‌شود:

جدول ۲: نظر پاسخ‌گویان درباره مؤلفه‌های تهدیدات امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم

رهبری به ترتیب میانگین میانگین‌های میزان اهمیت

مؤلفه	ردیف	شاخص	میانگین
تهدیدات امنیت اجتماعی	۱	ایجاد فتنه و آشوب	۴,۴۷
	۲	تهدید و ارباب	۴,۴۶
	۳	تبلیغات سوء	۴,۴۵
	۴	ایجاد شبهه در عقاید	۴,۴۰
	۵	تفرقه مذهبی	۴,۳۹
	۶	اقدامات دشمنان (دخالت)	۴,۳۵
	۷	فساد اخلاقی و مالی	۴,۲۶
	۸	تفرقه قومی	۴,۲۵
	۹	قانون‌شکنی	۴,۲۳
	۱۱	ناامن کردن محیط‌های اجتماعی	۴,۲۰
	۱۲	مواد مخدر و اعتیاد	۴,۱۶
	۱۳	عدم اشتغال	۴,۱۵

شاخص‌های تهدید امنیت اجتماعی تعداد چشمگیری بود که پاسخ‌گویان ۱۲ شاخص آن را تأیید کردند و مهم‌ترین آنها ایجاد فتنه و آشوب، تهدید و ارباب از سوی دشمنان، شبهه در عقاید و تفرقه مذهبی، دخالت‌های دشمنان و فساد اخلاقی و مالی است.

نتیجه‌گیری

۱. مقاله حاضر با هدف بررسی دیدگاه مقام معظم رهبری به‌عنوان متفکر مسلمان ایرانی درباره تهدیدهای امنیت اجتماعی به شیوه کیفی و ابزار تحلیل محتوا و مراجعه به کلیه بیانات معظم‌له درباره امنیت و امنیت اجتماعی از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۹۰ پرداخت. بعد از بررسی نظریات غربی در این خصوص، نتیجه چنین حاصل شد که تعاریف، تهدیدات و نظرات درباره امنیت اجتماعی متعدد و متنوع و متأثر از شرایط اجتماعی-سیاسی جوامع مطالعه‌شده، ولی نظرات مقام معظم متأثر از شرایط جامعه ایرانی و با اشراف کامل به موضوعات و مسائل مرتبط ارائه شده است.
۲. تهدیدات امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری شامل ایجاد فتنه و آشوب، تهدید و ارباب، تبلیغات سوء دشمنان، ایجاد شبهه در عقاید جوانان، ایجاد تفرقه مذهبی، دخالت دشمنان در امور داخلی کشور، فساد اخلاقی و مالی، تفرقه قومی، قانون‌شکنی، ناامنی محیط اجتماعی، شیوع مواد مخدر و اعتیاد در جامعه و عدم اشتغال جوانان است که هر یک می‌توانند موجب ناامنی و از بین رفتن امنیت اجتماعی شوند.
۳. تفرقه قومی و اختلاف بین اقوام از معیارهای مشخص و تأییدشده علمی تهدیدات امنیت اجتماعی است که مقام معظم رهبری در سخنرانی‌های متعدد به این تهدید اشاره کرده و نقشه دشمنان از اول انقلاب تاکنون را همین دانسته‌اند. ایشان این‌گونه اختلافات را برخلاف نظر اسلام و قرآن دانسته و بر علما لازم دانسته‌اند که همگان را از این نیت دشمنان مطلع ساخته و از واکنش‌های سنجیده عصبی که موجب افزایش ناامنی اجتماعی می‌شود، جلوگیری کنند.
۴. در مقایسه یافته‌های ذکرشده با دیدگاه‌های غربی می‌توان گفت برخلاف نظریات رایج علمی که امنیت اجتماعی را شناسایی، حفظ و ارتقای هویت و ارزش‌های بنیادین گروه‌های اجتماعی می‌دانند، مقام معظم رهبری امنیت اجتماعی را عدم احساس خوف، تهدید و ناامنی مردم در محیط کار و زندگی دانسته و مرجع آن را آحاد مردم

- با هر گرایش و سلیقه‌ای، حاکمیت و نهادهای اجتماعی می‌دانند.
۵. مقام معظم رهبری تولید و حفظ امنیت اجتماعی را وظیفه‌ی یک دستگاه یا سازمان نمی‌دانند، بلکه آن را برابری فعالیت مشترک تمامی سیستم‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی می‌دانند که برای تأمین آن باید تمامی دستگاه‌ها و سازمان‌ها حتی افراد خانواده‌ها دخیل باشند، احساس تکلیف کنند و نقش خود را شناخته و به آن عمل کنند، درحالی‌که نظریات غربی حاکمیت را در درجه‌ی اول مسئول امنیت اجتماعی گروه‌ها می‌دانند و بعد از آن خود گروه‌ها قرار دارند که باید در حفظ هویت خود در مقابل سایر گروه‌ها بکوشند.
۶. ایشان درعین حال که احترام به صاحبان مذاهب و ادیان مختلف به‌ویژه شیعه و سنی را توصیه کرده است، هرکدام را به حفظ ارزش‌های دینی خود تشویق می‌کند و از آنها می‌خواهند که با همکاری، وحدت و همزیستی مسالمت‌آمیز، در کنار یکدیگر زندگی کنند و بر سر خیرات و نیکوکاری‌ها رقابت داشته باشند درحالی‌که در نظریات غربی همکاری و وحدت این‌گونه گروه‌ها نه تنها اصلاً توصیه نمی‌شود، بلکه باید هر گروه به فکر دفاع از هویت خود در مقابل تهاجم سایر هویت‌ها باشد و هرکدام از گروه‌ها و اقلیت‌ها در فکر ادغام سایر هویت‌ها در هویت خود هستند.
۷. در یک دیدگاه کلی می‌توان گفت مفاهیم امنیت اجتماعی موجود خیلی قابل تطبیق با ایران نیست و باید بازسازی و بومی‌سازی شود، بحث موردنظر رهبر درباره‌ی امنیت اجتماعی جامع است، زیرا علاوه بر هویت، نهادها و حاکمیت را هم می‌بیند. می‌توان گفت هرچیزی که به صورت بالقوه و بالفعل بازیگران امنیت اجتماعی را مستعد تخریب، شکست و به‌نوعی تزلزل کند، تهدید امنیت اجتماعی است. ابزار و شیوه‌های تأمین امنیت اجتماعی از دیدگاه رهبری به صورت انتزاعی در سه وجه نرم، وجه نیمه‌سخت و وجه سخت قابل تقسیم است و از نظر ایشان امر به معروف و نهی از منکر از پایه‌های مهم امنیت اجتماعی است.
۸. در پایان، پیشنهادهای از بیانات مقام معظم رهبری برای افزایش امنیت اجتماعی و

کاهش تهدیدات آن با ذکر تاریخ بیانات آورده می‌شود:

۹. حرام و خلاف شرعی دانستن اهانت به مقدسات اهل سنت (۱۳۸۸/۲/۲۲)؛
۱۰. مردم را از نیت دشمنان در جهت ایجاد کینه‌های مذهبی و قومی مطلع کردن (۱۳۸۸/۳/۸)؛
۱۱. رعایت خط قرمز عدم اهانت به مقدسات شیعه و سنی (۱۳۸۸/۲/۲۹)؛
۱۲. عدم ایجاد بغض و کینه سنی در دل شیعه و شیعه در دل سنی (۱۳۸۸/۲/۲۲)؛
۱۳. هوشیاری مردم برای جلوگیری از ایجاد فتنه و برادرکشی (۱۳۸۸/۳/۸)؛
۱۴. ممانعت قدرتمندانه از قانون‌شکنی در سطح جامعه (۱۳۷۰/۱۱/۲)؛
۱۵. برخورد با کسانی که به حیثیت دینی مردم اهانت می‌کنند (۱۳۷۰/۱۱/۲)؛
۱۶. حفظ ارزش‌هایی که مردم به آنها احتیاج دارند (۱۳۸۰/۱۲/۷)؛
۱۷. اقتدار در مقابل کسانی که قانون و نظم و انضباط را قبول ندارند و با آن مقابله می‌کنند (۱۳۸۶/۸/۱۶).

کتابنامه

۱. قرآن کریم.
۲. آمدی، عبدالواحد بن محمد. غررالحکم و دررالکلم. ۱۳۸۵. ترجمه محمد علی انصاری. تهران. انتشارات امام عصر (عج).
۳. افتخاری، اصغر. ۱۳۸۵. کالبد شکافی تهدید. تهران. مرکز مطالعات دفاعی و امنیتی دانشگاه امام حسین.
۴. بوزان، باری. ۱۳۷۸. مردم، دولت‌ها و هراس. ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی. ویراستار مجتبی عطارزاده. تهران. پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۵. پازوکیان، اسدالله. ۱۳۸۴. ویژگی‌های پلیس اسلامی از دیدگاه فرماندهی معظم کل قوا. سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی و معاونت سیاسی ناجا.
۶. جاویدی، مجتبی. ۱۳۸۹. امنیت اخلاقی از دیدگاه رهبری. تهران. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
۷. خامنه‌ای، سید علی. ۱۳۷۰ / ۰۵ / ۳۰. اجتماع بزرگ مردم خرم‌آباد.
۸. _____ ۱۳۷۰ / ۱۱ / ۰۲. دیدار با فرماندهان و مسئولان سازمان عقیدتی، سیاسی نواحی مختلف نیروی انتظامی در سراسر کشور.
۹. _____ ۱۳۷۳ / ۰۴ / ۲۹. دیدار جمعی از اعضای نیروی انتظامی، کارکنان سازمان تأمین اجتماعی، سازمان بهزیستی و اساتید و دانشجویان دانشگاه‌ها.
۱۰. _____ ۱۳۷۶ / ۰۹ / ۰۵. جمع بسیجیان به مناسبت هفته بسیج.
۱۱. _____ ۱۳۷۸ / ۰۴ / ۲۲. پیام به ملت رشید ایران.
۱۲. _____ ۱۳۷۸ / ۰۵ / ۰۸. خطبه‌های نماز جمعه تهران به امامت مقام معظم رهبری.
۱۳. _____ ۱۳۷۸ / ۰۶ / ۱۰. مراسم دیدار گروه کثیری از سپاهیان و بسیجیان در مشهد.
۱۴. _____ ۱۳۷۹ / ۰۱ / ۰۶. اجتماع بزرگ زائران و مجاوران حضرت رضا (ع) در مشهد مقدس.
۱۵. _____ ۱۳۷۹ / ۰۴ / ۰۷. حکم انتصاب سرتیپ محمدباقر قالیباف به فرماندهی نیروی

انتظامی جمهوری اسلامی ایران.

۱۶. _____ ۰۳ / ۰۵ / ۱۳۷۹. جمع مردم استان اردبیل.
۱۷. _____ ۲۵ / ۱۱ / ۱۳۷۹. دیدار اعضای شورای تأمین استان‌ها.
۱۸. _____ ۷ / ۱۲ / ۱۳۸۰. دیدار با روحانیون. مسئولان و کارکنان سازمان عقیدتی سیاسی ناجا.
۱۹. _____ ۰۷ / ۰۴ / ۱۳۸۲. دیدار مسئولان، قضات و کارکنان قوه قضاییه.
۲۰. _____ ۰۱ / ۰۱ / ۱۳۸۵. سخنان در صحن جامع رضوی.
۲۱. _____ ۱۶ / ۰۸ / ۱۳۸۶. هفدهمین دوره دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی.
۲۲. _____ ۲۲ / ۰۲ / ۱۳۸۸. جمع مردم استان کردستان در میدان آزادی سنندج.
۲۳. _____ ۲۴ / ۰۲ / ۱۳۸۸. دیدار سران و معتمدان عشایر کردستان.
۲۴. _____ ۲۹ / ۰۲ / ۱۳۸۸. دیدار مردم سقز.
۲۵. _____ ۰۸ / ۰۳ / ۱۳۸۸. پیام برای حادثه خونین تروریستی در زاهدان.
۲۶. _____ ۲۲ / ۰۹ / ۱۳۸۸. دیدار با جمعی از طلاب و روحانیون.
۲۷. _____ ۵ / ۲ / ۱۳۸۹. دیدار فرماندهان ناجا.
۲۸. _____ ۳۰ / ۴ / ۱۳۸۹. پیام رهبر معظم انقلاب به مناسبت هفتمین روز شهادت جمعی از مردم مؤمن زاهدان.
۲۹. خلیلی، رضا. ۱۳۸۱. «مهاجرت نخبگان، پدیده‌ای اجتماعی با موضوع امنیت ملی». فصلنامه مطالعات راهبردی. شماره ۱۷.
۳۰. دلاور، علی. ۱۳۷۶. مبانی نظری و علمی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی. تهران. انتشارات رشد.
۳۱. رحمانی، حیدر. ۱۳۹۰. معنای امنیت اجتماعی. برگرفته از سایت جرم‌شناسان.
۳۲. ساروخانی، باقر. ۱۳۸۱. درآمدی بر دایرةالمعارف علوم اجتماعی. تهران. مؤسسه کیهان.
۳۳. شایگان، فریبا. ۱۳۹۱. امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری. سازمان مطالعات و تحقیقات نیروی انتظامی.
۳۴. عباسی، حسن. ۱۳۹۰. حکومت نرم و دکترین اقدام نامتقارن در جهاد نرم. برگرفته از سایت مرکز

- بررسی‌های دکترینال امنیت بدون مرز.
۳۵. عدل، سیدمحسن. ۱۳۸۶. نقش زنان و امنیت اجتماعی. دانشگاه علوم انتظامی. همایش پلیس زن و امنیت عمومی.
۳۶. غریباق زندی، داود. ۱۳۸۶. «امنیت اجتماعی در پرتو شیوه‌های حل کشمکش». فصلنامه امنیت عمومی، شماره ۱ و ۲.
۳۷. کلهر، سینا. ۱۳۸۸. راهبردهای امنیت اجتماعی. تهران. باشگاه اندیشه.
۳۸. گروسی، سعیده. ۱۳۸۸. بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت. تهران. مرکز تحقیقات و مطالعات صدا و سیما.
۳۹. گروه پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی. ۱۳۸۹. طرح جامع مطالعات امنیت اجتماعی. تهران. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۴۰. مارشال، کاترین و گرچن راسمن. ۱۳۷۷. روش تحقیق کیفی. ترجمه علی پارساییان و سید محمد اعرابی. تهران. دفتر پژوهش‌های فرهنگی. چاپ دوم.
۴۱. مؤذن جامی، محمد هادی. ۱۳۸۲. «اعتماد پایه امنیت». فصلنامه دانش انتظامی. سال پنجم. شماره ۲.
۴۲. نصیری، قدیر. ۱۳۸۶. امنیت اجتماعی، مفاهیم، مؤلفه‌ها و نظریه‌ها. تهران. مرکز مطالعات جامعه و امنیت.
۴۳. هاشمیان‌فر، جمشید. ۱۳۸۸. امنیت در اسلام. تهران. دانشگاه عالی دفاع ملی.
44. Watson, Scott. 2005. *Societal security*. Applying the concept on the process of Kurdish .
45. identity.

